

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
В. о. декана факультету міжнародних
економічних відносин та туристичного
бізнесу
Тетяна МІРОШНИЧЕНКО
«__» _____ 2023 р

Робоча програма навчальної дисципліни

Економіка України

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	29 Міжнародні відносини
спеціальність комунікації та регіональні студії	291 Міжнародні відносини, суспільні
освітня програма	Міжнародні відносини та регіональні студії
вид дисципліни	обов'язкова
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	

2023/2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

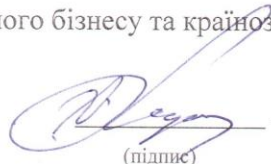
«29» серпня 2023 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Писаревський М. І., доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол від «28» серпня 2023 року, протокол № 1

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Анатолій ПАРФІНЕНКО

(підпис)

Програму погоджено з гаранткою освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії» першого (бакалаврського) рівня

Гарантка освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії» першого (бакалаврського) рівня

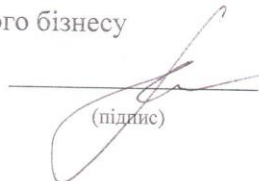

Ганна ПАНАСЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Економіка України» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії» підготовки бакалаврів за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання дисципліни є: забезпечення студентів знаннями з питань сучасної системи країни, її структурної та територіальної організації, тенденціями та стратегією розвитку, місцем у міжнародному поділі праці.

1.2. Основним завданням вивчення дисципліни «Економіка України» є:

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України;

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- формування наступних фахових компетентностей:

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

1.3. Кількість кредитів 4.

1.4. Загальна кількість годин 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-
Семестр	
1-й	-
Лекції	
32 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	-
Самостійна робота	
72 год.	-
-	-
Індивідуальні завдання (в т. ч.)	
-	-

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН16. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Передумови розвитку національної економічної системи

Тема 1. Економічна система держави як наукова категорія

Суб'єкти національної економіки, її найважливіші ознаки та моделі розвитку. Найважливіші показники рівнів розвитку національної економіки.

Тема 2. Фактори виробництва

Сукупний ресурсний потенціал України.

Геополітичне розміщення України та оцінка її територіальних ресурсів.

Природні умови та ресурси (природно-ресурсний потенціал)

Тема 3. Населення та трудові ресурси

Чисельність та розселення населення, демографічна ситуація в Україні.

Трудові ресурси та зайнятість населення в Україні.

Національний состав України.

Тема 4. Загальні риси господарства України

Територіальна структура народного господарства України

Функціональна структура народного господарства України

Галузева структура (сфери виробництва)

Розділ 2. Модернізація економіки та особливості її здійснення в Україні

Тема 5. Промисловість України.

Паливно-енергетичний комплекс

Металургійний комплекс

Машинобудівний комплекс

Хімічний комплекс виробництв

Індустріально-будівний комплекс

Лісопромисловий комплекс

Легка промисловість

Харчова промисловість

Тема 6. Сільськогосподарський комплекс України.

Загальні риси розвитку

Рослинництво

Тваринництво

Агропромисловий комплекс, соціально-економічно й екологічні аспекти його розвитку.

Тема 7. Туристична інфраструктура України

Сучасний туристичний ринок та його складові.

Типи туристичних ринків.

Сутність економічної діяльності в галузі туризму.

Туристичний комплекс України.

Стратегія розвитку туризму в Україні.

Тема 8. Сучасний стан фінансово-кредитної системи України

Державні фінанси України.

Фінанси підприємств та організацій, населення.

Фінансово-банківська система.

Перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України.

Тема 9. Інвестиції та інноваційна діяльність.

Інвестиційна політика України.

Науково-технічна та інноваційна політика України.

Проблеми та перспективи інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні.

Тема 10. Особливості формування зовнішньоекономічних зв'язків України

Державне регулювання ЗЕД в Україні.

Основні види ЗЕД України. Структура та географія зовнішньоекономічних зв'язків України.

Перспективи розвитку ЗЕД України.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	-	-	-	-	-	
Розділ 1. Передумови розвитку національної економічної системи												
Тема 1. Економічна система держави як наукова категорія	10	2	1			7						
Тема 2. Фактори виробництва	10	2	1			7						
Тема 3. Населення та трудові ресурси	10	1	2			7						
Тема 4. Національне господарство України	10	1	2			7						
Разом за розділом 1	40	6	6			28						
Розділ 2. Модернізація економіки та особливості її здійснення в Україні												
Тема 5. Особливості розвитку національної туристичної індустрії.	12	4	1			7						
Тема 6. Інфраструктура як наукова категорія	12	4	1			7						
Тема 7. Особливості регіонів та регіональної політики в Україні	12	4	2			6						
Тема 8. Сучасний стан фінансово-кредитної системи України	12	4	2			6						
Тема 9. Інвестиції та інноваційна діяльність	16	4	2			10						
Тема 10. Особливості формування зовнішньоекономічних зв'язків України.	16	6	2			8						
Разом за розділом 2	80	26	10			44						
ВСЬОГО	120	32	16			72						

4. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Економічна система держави як наукова категорія	1
	Тема 2. Фактори виробництва	1
2	Тема 3. Населення та трудові ресурси	2
3	Тема 4. Національне господарство України	2
4	Тема 5. Особливості розвитку національної туристичної індустрії	1
	Тема 6. Інфраструктура як наукова категорія	1
5	Тема 7. Особливості регіонів та регіональної політики в Україні	2
6	Тема 8. Сучасний стан фінансово-кредитної системи України	2
7	Тема 9. Інвестиції та інноваційна діяльність	2
8	Тема 10. Особливості формування зовнішньоекономічних зв'язків України	2
	Разом	16

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи (доповіді)	Кількість годин
1	Тема 1. Економічна система держави як наукова категорія Найважливіші показники рівнів розвитку національної економіки. Геополітичне розміщення України. Природні умови та ресурси (природно-ресурсний потенціал) України. Підготовка до опитування та аналізу питань згідно плану.	7
2	Тема 2. Фактори виробництва Фактори виробництва Сукупний ресурсний потенціал Природно-ресурсний потенціал Підготовка до опитування та аналізу питань згідно плану.	7
3	Тема 3. Населення та трудові ресурси Трудові ресурси та зайнятість населення в Україні. Національний состав України. Підготовка виступів з доповідями та презентаціями за вказаним планом	7
4	Тема 4. Національне господарство України Промисловість України. Сільськогосподарський комплекс України. Підготовка виступів з доповідями та презентаціями за вказаним планом.	7
5	Тема 5. Особливості розвитку національної туристичної індустрії. Сутність економічної діяльності в галузі туризму. Туристичний комплекс України. Стратегія розвитку туризму в Україні. Підготовка до опитування та аналізу питань згідно плану.	7
6	Тема 6. Інфраструктура як наукова категорія Сільськогосподарський комплекс України Рослинництво	7

	Тваринництво Агропромисловий комплекс України Підготовка до опитування та аналізу питань згідно плану.	
7	Тема 7 Особливості регіонів та регіональної політики в Україні Соціальна інфраструктура України та проблеми її розвитку. Регіональний аналіз соціально-економічного розвитку України. Підготовка виступів з доповідями та презентаціями за вказаним планом.	6
8	Тема 8. Сучасний стан фінансово-кредитної системи України Фінансово-банківська система. Перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України. Підготовка до опитування та аналізу питань згідно плану..	6
9	Тема 9. Інвестиції та інноваційна діяльність Науково-технічна та інноваційна політика України. Проблеми та перспективи інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні. Підготовка виступів з доповідями та презентаціями за вказаним планом.	10
10	Тема 10. Особливості формування зовнішньоекономічних зв'язків України. Структура та географія зовнішньоекономічних зв'язків України. Перспективи розвитку ЗЕД України. Підготовка до опитування та аналізу питань згідно плану.	8
	Разом	72

6. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання з дисципліни «Економіка України» навчальним планом не передбачене.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час вивчення навчальної дисципліни застосовуються наступні методи навчання: лекція, як правило, у поєднанні з наочною демонстрацією (презентація), пояснення, дискусія, практичні завдання, семінарські заняття, спільний пошук вирішення проблеми, робота з науковою літературою, консультування, самостійна робота в тому числі в дистанційному курсі.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та семінарських занять (групова дискусія);
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки завдань в ході самостійної роботи студентів;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування);
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати розрахункові, ситуаційні та інші задачі;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних та хмарних технологій.

Підсумковий контроль засвоєння модулів здійснюється по їх завершенню на основі проведення модульних контрольних робіт. Завданням модульного контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певного блоку тем.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

Застосовуються такі методи контролю підготовки студентів:

- усні відповіді на семінарських заняттях;
- письмового експрес-контролю;
- колоквиум;
- тестові завдання;
- виконання творчих завдань;
- розв'язування ситуаційних задач;
- виконанням індивідуальної семестрової роботи (реферати, аналітичні обзори).

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ СТУДЕНТА

Критерії оцінки усного опитування на семінарських заняттях (за п'ятибальною шкалою) встановлюються за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу курсу;
- опрацювання матеріалу з основної та додаткової літератури;
- уміння поєднувати теорію з практикою при складанні ділових документів;

– логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії, вміння захищати свою позицію та здійснювати узагальнення інформації, отриманої з відповідей інших осіб.

«5» балів студент отримує, якщо його відповідь повністю відповідає визначеним критеріям. Студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.

«4» бали студент отримує, якщо достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

«3» бали отримує студент, коли не достатньо володіє навчальним матеріалом, продемонстрував, хоча і не в повному обсязі, але в цілому, правильні знання програми курсу без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

«2-1» балів отримує студент, коли не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

Підсумковий семестровий контроль

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

Вміст залікового білета й оцінювання відповідей на заліку:

Теоретичне питання 1 – 10 балів

Теоретичне питання 2 – 10 балів

Тести – 20 балів (10 тестових завдань * 2 бали)

Критерії оцінювання підсумкового контролю:

1-2 питання білету:

10 балів – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, грамотно, вільно та аргументовано його викладає, наводить визначення основних понять, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого питання, правильно інтерпретує основні принципи і положення, демонструє розуміння етапів розвитку міжнародної інформації, виявляє знання основної і додаткової літератури з дисципліни;

6-9 балів – здобувач вищої освіти в достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та грамотно його викладає, але подекуди недостатньо аргументовано, лише розкриває зміст поставленого питання,

використовує лише обов'язкову літературу, демонструє тільки загальне розуміння суті дисципліни, значення інформації у системі наукового знання;

3–5 балів – здобувач вищої освіти загалом володіє навчальним матеріалом, але не демонструє цілісності засвоєних знань, відповідь має неузгоджений характер, присутні невідповідності у відповіді щодо основного понятійно-категоріального апарату дисципліни, а також граматичні помилки; відсутнє розуміння специфічності інформаційного потоку;

1–2 бали – здобувач вищої освіти володіє матеріалом фрагментарно та поверхнево, недостатньо розкриває зміст поставлених питань, демонструє непослідовне трактування етапів становлення та розвитку міжнародної інформації, плутається в об'єкті та предметі дослідження, не володіє термінологією, не знає видатних персоналій, демонструє низьку грамотність.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0). Максимальна кількість набраних балів із вивчення дисципліни становить 100 балів

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість **скласти залік дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Економіка України».

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточний контроль, самостійна робота										Разом	Залікова робота	Сума
Розділ 1				Розділ 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	60	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			
60												

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 15 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Базилевич В. Д. Макроекономіка : підручник/В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик ; за ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання, 2007. – 703 с.
2. Гринів Л. С. Національна економіка : навч. посіб. / Л. С. Гринів, М. В. Кічурчак. – Львів : Магнолія, 2009. – 464 с.
3. Голіков А.П., Казакова Н.А., Шуба О.А. Економіка України: навч.посібник. - К.Знання, 2009. - 286с.
4. Дейнека О.Г. Розміщення продуктивних сил України. Навчальний посібник. Курс лекцій. - Харків: 2001. - 120 с.
5. Економіка сучасної України. Хомяков В. І., Бакум І. В. Навчальний посібник -К.: Кондор, 2009 - 424с.
- 6.Паламарчук М.М., Паламарчук О.М. Економічна і соціальна географія України з основами теорії: Посібник для викладачів економічних і географічних факультетів вузів. - К.: Знання, 1998. - 416 с.
7. Економіка України : стратегія і політика довгострокового розвитку / [В. М. Геєць, П. Александрова, Т. І. Артьомова та ін.] / Ін-т екон. прогнозування. – К. : Фенікс, 2003.- 1006 с.
8. Економічний розвиток України: інституціональне та ресурсне забезпечення : монографія / О. М. Алимов, А. І. Даниленко, В. М. Трегобчук [та ін.]. – К. : Об'єднаний ін-т економіки НАН України, 2005. – 540 с.
9. Економічна енциклопедія : у 3 т. / Б. Д. Гаврилишин (голова ред. ради) С.В. Мочерний (відп. ред.) [та ін.]. – К. : Академія, 2000 – 2002.

Допоміжна література

10. Злупко С. М. Проблеми формування і розвитку національної економіки в науковій творчості Івана Франка // Економіка України. – 2007. – № 7. – С. 55–62.
11. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015 роки) : Шляхом Європейської інтеграції / [А. С. Гальчинський, В. М. Геєць, С. Г. Бабенко та ін.] / Нац. ін.-т. стратег. досліджень ; Ін-т екон. прогноз. НАН України ; Мін-во економіки з питань європ. Інтеграції України. – К. : ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.
19. Енергетична стратегія України на період до 2030 р.: Постанова Кабінету Міністрів <http://www.zakon1.rada.gov.ua>

11. ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ, , ІНШЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. <http://www.delukr.cec.eu.int> – офіційний сайт Представництва Європейської Комісії в Україні.
2. http://www.president.gov.ua/topics/prior_eurochoice – офіційне Інтернет-представництво Президента України / Європейський вибір.
3. <http://www.ukraine-eu.mfa.gov.ua> – сайт співпраці України з ЄС.
4. <http://www.ukrstat.gov.ua> – офіційний сайт Державного комітету статистики України.
5. Innovations in National Energy Efficiency Strategies and Action Plans. Working paper. The International Energy Agency in Association with the European Commission and the European Energy Network. OECD / IEA, 2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://www.iea.org/publications>
6. http://courses.prometheus.org.ua/courses/NaUKMA/103/2015_T1

12. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗА ДЕННОЮ ФОРМОЮ В УМОВАХ ПОДОВЖЕННЯ ДІЇ ОБСТАВИН НЕПОБОРНОЇ СИЛИ

В умовах дії **обставин непоборної сили** освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі. Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Економіка України»

<https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1885>

Додаток до робочої програми навчальної дисципліни «Економіка України»

Дію робочої програми продовжено: на 20____/20____ н. р.

Заступник декана факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу з навчальної роботи

_____ Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА
(підпис)

« ____ » _____ 2023 р.

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу з навчальної роботи

_____ Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА
(підпис)

« ____ » _____ 2023 р.